

Réttindi og skyldur

Salvör Nordal

Siðfræðistofnun Háskóla Íslands

RÁS, 13. mars

HÁSKÓLI ÍSLANDS

SAGNFRÆÐI- OG HEIMSPEKIDÉILD

Sjálfræði og frelsi

- Virðing einstaklingsins felst m.a. í því að hver og einn hefur siðferðilegan rétt til að takast á við grundvallar spurningar um merkingu og gildi eigin lífs og svara þeim í samræmi við eigin samvisku og sannfæringu. Lögmálið um sjálfræði varðandi barneignir, í breiðasta skilningi, er þannig hluti af hvaða samfélagi sem kennir sig við lýðræði.

» Ronald Dworkin: *Life's Dominion*

Áherslan á réttindi einstaklinga

- Neikvæð réttindi – frelsisréttindi
  - Skyldur lúta að ákveðinni fjarlægð
- Jákvæð réttindi – réttur til þjónustu
  - Skyldur gera kröfu um þjónustu

Réttur til að eiga börn?

- Neikvæð réttindi
  - Hindra ekki fólk með þvingandi aðgerðum. Fólk er frjálst að eiga börn. Hins vegar er reynt að grípa inní ef fólk vanrækir skyldur sínar við börn sín.
- Jákvæð réttindi
  - Hvað á að ganga langt í að hjálpa einstaklingum til að eignast börn?
    - Aðstoða með tæknifrjógvunum
    - Staðgöngumæður
    - Eggja og sæðisgjöf

Réttindi barna

- Að þekkja uppruna sinn
- Að njóta góðs atlætis í uppvexti
- Að eiga foreldra

...eða eru þetta frekar skyldur?

- Skylda móður að gefa upp líffræðilegan föður
- Skylda til að finna barni uppeldisforeldra
- Skylda til að skrá báða foreldra

Skyldur og börn

- Skyldur okkar gagnvart börnum eru miklu víðtækari en réttindi vísa til
- Réttindi segja í raun til um lágmark

Réttur barna til að eiga foreldra

- Réttur til að eiga bæði föður og móður?
  - Í barnalögum aukin áhersla á skyldur feðra
- Réttur til að eiga tvo foreldra?
  - Breytingar á lögum um tæknifrjóvganir gera ráð fyrir að barn geti átt móður og foreldri
- Eða réttur til að eiga eitt foreldri?
  - Einhleypar konur

Réttur barna til opinnar framtíðar

- Ábyrgð foreldra gagnvart börnum sínum flest í því að gera börnum kleift í uppvexti sínum að þroska dómgreind sína og taka sjálfráða ákvarðanir. Í þessu flest að börn fái tækfæri til að þroska færni til að takast á við ólíkar leiðir í lífinu – leiðir sem standa samfélagsþegnum til boða
  - Joel Feinberg

